כדרכה [א]דאמר רבה נגנבו בלסטים מזויין אבדו שטבעה ספינתו בים אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' טרפון (א) ביד רחבה הוה ליה הנהו זוזי דיתמי אתא לקמיה דרב יוסף אמר ליה מהו לאשתמושי בגוייהו א"ל הכי אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' טרפון א"ל אביי ולאו אתמר עלה א"ר חלבו אמר רב הונא [ב]לא שנו אלא בדמי אבידה הואיל וטרח בה אבל מעות אבידה דלא טרח בהו לא והני כמעות אבידה דמו א"ל זיל לא שבקו לי דאשרי לך: **מתני'** [ג]מצא ספרים קורא בהן אחד לשלשים יום ואם אינו יודע לקרות גוללן אבל לא ילמוד בהן בתחלה ולא יקרא אחר עמו [ד]מצא כסות מנערה אחד לשלשים יום ושוטחה לצרכה אבל לא לכבודו [ה]כלי כסף וכלי נחושת משתמש בהן לצרכן אבל לא לשחקן [ו]כלי זהב וכלי זכוכית לא יגע בהן עד שיבא אליהו [ג][ז]מצא שק או קופה וכל דבר שאין דרכו ליטול הרי זה לא יטול: **גמ'** אמר שמואל [ח]המוצא תפילין בשוק שם דמיהן ומניחן לאלתר מתיב רבינא מצא ספרים קורא בהן אחד לשלשים יום ואם אינו יודע לקרות גוללן גוללן אין שם דמיהן ומניחן לא אמר אביי [ט]תפילין בי בר חבו משכח שכיחי ספרים לא שכיחי ת"ר [ג][י]השואל ספר תורה מחבירו הרי זה לא ישאילנו לאחר פותחו וקורא בו ובלבד שלא ילמוד בו בתחלה ולא יקרא אחר עמו [כ]וכן המפקיד ס"ת אצל חבירו גוללו כל שנים עשר חדש פותחו וקורא בו אם בשבילו פתחו אסור סומכוס אומר בחדש שלשים יום בישן שנים עשר חדש ר"א בן יעקב אומר אחד זה ואחד זה שנים עשר חדש: אמר מר השואל ספר תורה מחבירו הרי זה לא ישאילנו לאחר מאי אריא ס"ת אפי' כל מילי נמי [ל]דאמר ר"ש בן לקיש כאן שנה רבי [מ]אין השואל רשאי להשאיל [נ]ואין השוכר רשאי להשכיר ס"ת איצטריכא ליה מהו דתימא [ס]ניחא ליה לאיניש דתיעביד מצוה בממוניה קמ"ל פותחו וקורא בו פשיטא ואלא למאי שייליה מיניה סיפא איצטריכא ליה ובלבד שלא ילמוד בו בתחלה וכן המפקיד ס"ת אצל חבירו גוללו כל שנים עשר חדש פותחו וקורא בו מאי עבידתיה גביה ותו אב בשבילו פתחו אסור הא אמרת פותחו וקורא בו הכי קאמר [ע]אם כשהוא גוללו פותחו וקורא בו מותר אם בשבילו פתחו אסור סומכוס אומר בחדש שלשים יום בישן שנים עשר חדש ר"א בן יעקב אומר אחד זה ואחד זה שנים עשר חדש ר"א בן יעקב היינו תנא קמא אלא אימא ר' אליעזר בן יעקב אומר אחד זה ואחד זה שלשים יום: אבל לא ילמוד בו בתחלה ולא יקרא אחר עמו: ורמינהו לא יקרא פרשה וישנה ולא יקרא בו פרשה ויתרגם ולא יפתח בו יותר מג' דפין ולא יקראו בו שלשה בני אדם בכרך אחד הא שנים קורין אמר אביי לא קשיא כאן בענין אחד כאן בשני ענינים: מצא כסות מנערה אחד לשלשים יום: למימרא דניעור מעלי לה והאמר רבי יוחנן מי שיש לו גרדי אומן בתוך ביתו ינער כסותו בכל יום קשי לה אחד לשלשים יום מעלי לה איבעית אימא לא קשיא [ו]הא בחד והא בתרי איבעית אימא לא קשיא [ז]הא בידא והא בחוטרא איבעית אימא לא קשיא [ח]הא בדעמרא הא בדכיתנא [ט]א"ר יוחנן כסא דחרשין ולא כסא דפושרין ולא אמרן אלא בכלי מתכות אבל בכלי חרש לית לן בה ובכלי מתכות נמי לא אמרן אלא דלא צויין אבל דצויין לית לן בה ולא אמרן אלא דלא שדא ביה ציביא אבל שדא ביה ציביא לית לן בה: וא"ר יוחנן [י]מי שהניח לו אביו מעות הרבה ורוצה לאבדן ילבש בגדי פשתן וישתמש בכלי זכוכית וישכור פועלים ואל ישב עמהן ילבש [כ]בכלי פשתן בכתנא רומיתא וישתמש בכלי זכוכית בזוגיתא חיורתא וישכור פועלים ואל ישב עמהן תרגומא

בתורי

כדרכה. בפרק הזהב (לקמן דף נח.) גבי בני העיר ששלחו את שקליהן: **בדמי אבידה.** שמכרה לאחר שנטפל בה כמו שאמרו חכמים: **אבל מעות אבידה.** כגון שמלא מעות בכיס או שלש מטבעות עשויין כמגדלין: **מתני' אחד לשלשים יום.** שמתעפשין כשעוהים מלפופתן וכל ספרים שלהן היו עשויין (ה) בגליון: **גוללן.** מתחילתן לסופן שיכנס בהן האויר: **בתחלה.** מה שלא למד מפני שצריך להשהותו לפניו: **ולא יקרא אחר עמו.** לפי שזה מושך אצלו וזה מושך אצלו ונקרע: **שוטחה לצרכה.** לשלוט בה אויר שלא תכלה ולא תאכלנה עש: **לצרכן.** שמתעפשים בקרקע שצריך לתתן בקרקע כדאמרינן לקמן ט) שזו היא שמירתן ולפיכך משתמש בהם לפרקים: **אבל לא לשחקן.** לא ישתמש בהן זמן ארוך שישחקן אוזי"ר בלע"ז: **לא יגע בהן.** זהב אינו מתעפש בארץ וזכוכית שמא ישבר: **שאין דרכו ליטול.** דבר שגנאי הוא לו שאדם חשוב הוא ואין דרכו ליטול קופה שלו להכניסה מן החוץ לבית שמור לא יטול ופטור מהשבת אבידה דילפינן י) מוהתעלמת: **גמ' בי בר חבו.** בבית פלוני העושה תפילין מצויין לימכר ויחזור ויקנה מן הדמים: **גוללו.** בכל שנים עשר חדש פעם אחת: **אם בשבילו פתחו.** כולה מפרש לקמיה: **מאי אריא ספר.** שהוא נוח להתקלקל בטשטוש וקריעה: **כאן שנה רבי.** במסכת גיטין (דף כט.) תנן השולח גט בארץ ישראל הרי זה משלחו ביד אחר ואם אמר לו טול חפץ פלוני הימנה לא ישלחנו ביד אחר שאין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר ואמר ר"ל עלה כאן שנה רבי במשנה זו למדנו רבי שסתם המשניות אין השואל כו' דבכולהו שייך למימר אין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר: **מאי עבידתיה גביה.** קס"ד לצורכו קאמר ולא לצורך ספר תורה דהא לצורך ספר תורה תנא ליה גוללו כל שנים עשר חדש להכי פרכינן מאי עבידתיה דהאי גבי ספר תורה לקרות בו לצורך עצמו: **אם כשהוא גוללו.** להנאת ס"ת פתחו וקרא בו מותר: **בחדש שלשים יום.** החדש ממהר להתעפש מן הישן: **אימא אחד זה ואחד זה שלשים יום.** ומתני' נמי דקתני קורא בהן אחת לשלשים יום ולא מפליג בין ישן לחדש ר"א בן יעקב היא: **בענין אחד.** [א] בפרשה אחת אין קורין: **בשני ענינים.** זה בדף זה וזה בדף זה קורין דלא אתי לשמוטי מהדדי: **מי שיש לו גרדי אומן בביתו.** שיארוג לו טליתות חדשות תמיד: **ינער כסותו בכל יום.** ולמדנו דלכך ארץ דניעור קשה לה: **בחד.** באדם אחד אין ניעורו קורעה: שנים האוחזין בשני ראשיה ומנערין ממתחין אותה יותר מדאי וקשה לה: **דעמרא.** [ב] קשה לה שנמתחת ונקרעת: **כסא דחרשין.** נוח לשתות כוס של מכשפות מכוס של מים פושרין. ואיידי דאיירי במילי דרבי יוחנן בהלכות דרך ארץ נקט הני שמעתא: **צוין.** רותח: **ציביא.** כל דבר שנותנין לתוך המשקה או עשבים או תבלין או עקרי בשמים קרי ציביא: **ורוצה לאבדן.** ללמדנו בא שלא ירגיל אדם בכך שהעושה אלה מאבד מהר הון רב: **בכתנא רומיתא.** דמיהם יקרין וממהרין לכלות: **פרגמה.** להן שכירות דפועלים: כ)**בתורי.** בפועלים המנהיגים בשורי בעה"ב:

דנפיש

בזוכוכית לבנה. ול"ת והא אמרינן פרק עגלה ערופה (סוטה דף מח:) דמשחרב בית המקדש בטלה זכוכית לבנה וי"ל דלא בטלה לגמרי קאמר אלא דלא שכיחא דהא רב הונא תבר זכוכית חיורתא בחופת בנו פ' ג) אין עומדין (ברכות דף לא. ע"ש):

בתורי

עין משפט נר מצוה

קכד א מיי' פי"ג מהל' גזלה ואבידה הל' יח סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסז סעיף כב:

קכה ב מיי' שם הל' יג טוש"ע שם סעיף כ:

קכו ג מיי' שם הל' יא טוש"ע שם סעיף יח:

קכז ד ה מיי' שם הל' יג טוש"ע שם סעיף יט:

קכח ו מיי' שם פי"א הל' יג סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רסג סעיף א:

קכט ז ח מיי' שם פי"ג הל' יד סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רסז סעיף כא [רב אלפס כאן ובהלכות תפילין דף עב.]

קל ט מיי' פ"א מהל' שכירות הלכה ד טוש"ע ח"מ סי' שמב:

קלא י מיי' פ"ז מהל' שאלה ופקדון הל' ד ופי"ג מהלכות אבידה הלכה יג סמג עשין עד פח טוש"ע ח"מ סי' רצב סעיף כ:

קלב כ מיי' פ"א מהל' שכירות הלכה ד סמג עשין פח טוש"ע ח"מ סי' שמב:

קלג ל מיי' שם סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שו סעיף ד:

קלד מ מיי' פ"ז מהל' שאלה ופקדון הלכה ד סמג עשין פח טוש"ע ח"מ סי' רצב סעיף כ:

קלה נ ס ע מיי' פי"ג מהל' גזלה ואבידה הלכה יא ופ"ז מהלכות שאלה ופקדון הל' ד סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסז סעיף יח וסי' רצב סעיף כא:

◆

לעזי רש"י

אוזי"ר [אושי"ר]. לשחוק (כאן כלי בית של מתכת).

◆

רבינו חננאל

אמר ר' יהודה אמר שמואל הלכה כר"ט והני מילי בדמי אבידה כגון שמצא אבידה ומטפל בה הזמן שאמרו חכמים ואחר כך מכרה בב"ד הואיל וטרח בה שרו ליה לאישתמושי בהו והשכר לעצמו אבל מצא צרור ובתוכו מעות לא שרו ליה לאישתמושי בהו וכן זוזי דיתמי דהוו מופקדין גביה לא שרו ליה רבנן לאישתמושי בהו מההוא מעשה דרחבה דפריש בשמעתא דא וכבר פירשנוהו בפ' הכונס צאן לדיר ביאור יפה וכי כרב יוסף קיימא לן בהא דאמר שומר אבידה כשומר שכר הוא: מתני' מצא ספרים קורא בהן אחד לל' יום וכו'. אמר שמואל המוצא תפילין שם דמיהן ומניחן מאי טעמא דהא בבי בר חבו שכיחי תפילין ואם אתו מרייהו ואמרי תפילין בעינא ובני ויהבי ליה אבל ספרים גוללן ומניחן אצלו עד שיבא בעליהן ויתנו סימנים ויקחום. ת"ר השואל ספר תורה מחבירו לא ישאילנו לאחרים. ומקשי' מאי אריא ספר תורה אפי' כל מילי נמי דהא אמר ר' שמעון בר לקיש פרק כל גט שנכתב הלכה ואם אמר לו טול לי ממנה חפץ פלוני לא ישלחנו ביד אחר כאן שנה דאין השואל רשאי להשאיל ולא השוכר רשאי להשכיר כיון דכל מתניתא

מסורת הש"ס

א) לקמן מג. נח., ב) [שבועות ל:], ג) [מסכת סופרים פ"ה הל' טו], ד) גיטין כט., ה) [פסחים ד: בכורות יח: נח.], ו) חולין פד:, ז) [שם], ח) בגדי פשתן כנ"ל, ט) [דף מג.], י) [לקמן ל.], כ) [עיין לדף ל.], ל) [ועי' תוס' שבת כ: ד"ה אין],

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' בי רחבה הוה להו הנהו וכו' אתו לקמיה דרב יוסף אמרו ליה וכו' אמר להו הכי אמר וכו' דאשרי לכו כצ"ל ונ"ב ונאשרי"י גורס ביד רחבה ה"ל הנהו זוזי דיתמי אתא הכל בלשון יחיד: (ב) רש"י ד"ה אחת וכו' היו עשויין בגלילה הס"ד:

◆

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה בענין אחד כו'. נ"ב וכן פי' הרא"ש אבל הרמב"ם פי' להיפך: [ב] שם ד"ה דעמרא קשה כו'. נ"ב אבל הרי"ף ורמב"ם ושו"ע פי' להיפך:

◆

מוסף רש"י

שאין דרכו ליטול. אם היה שלו, **הרי זה לא יטול.** אינו מוזהר עליו בלא תוכל להתעלם, שנאמר והתעלמת, פעמים שאתה מתעלם (שבועות ל:). **בר חבו.** מוכר תפילין הוה (מגילה יח:). **ניחא ליה לאיניש דתיעבד מצוה בממוניה.** שאין חסר ביה כלום (בכורות נח מכתי"). **כסא דחרשין ולא כסא דפושרין.** טוב לשתות כוס של מכשפות ולא לשתות כוס של מים פושרין, שרעים הם לגוף (חולין פד:). **צוין.** הרתיח (שם). **ציביא.** פרסי עשבים ותבלין (שם). **מי שהניח לו אביו מעות.** כלומר מי שלא טרח בממון וקל בעיניו לאבדו, זהו אינודו (שם). **ילבש בגדי פשתן.** שהן יקרים ולפי דרכינו למדנו שהעושה אלה מאבד ממון ויוסר אדם מהם (שם). **בכתנא רומיתא.** יקר היה (שם).

◆

רבינו חננאל (המשך)

דשנאה ר' חייא אמרי' ר' לא שנאה ר' חייא מנין ליה וזו שנויה במשנת ר' חייא ור' הושעיה הכי א) אין השואל רשאי להשאיל ולא השוכר להשכיר ולא השואל רשאי להשכיר ולא השוכר רשאי להשאיל ולא זה המופקדין אצלו רשאי להפקיד אצל אחר אלא אם נתנו בעלים רשות לפיכך הוצרך ריש לקיש לפרש שגם זה שנאה ר' ואסקוה ואפי' ספר תורה דמצוה הוא לא ישאיל. ב) פותחו וקורא בו כדי לנערו אבל לא ילמד בו. וכן המפקיד ס"ת אצל חבירו דינו כדין המוצא ג) מנערה אחד לל' יום. וסוגיא לנערה במאני דכיתנא קשי להו ובמאני דעמרא בתרי אינשי או בחוטרא או בכל יומא קשי להו. אבל חד גברא ביומא חדא לל' יום מעלי להו. אמר ר' יוחנן כסא דחרשין ולא כסא דפושרין פי' נוח לו לאדם לשתות כוס שיש בו מיני כשפניות כדמתרגמינן מכשפה חרשא מלשתות כוס מים פושרין

א) והוא בתוספתא דמכילתין פרק ב. ב) נראה דדיבור זה שייך אחר דיבור וכן המפקיד ס"ת וקאי אמפקיד ס"ת ודו"ק. ג) נראה דצ"ל [illegible].

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones